

**GLOBAL IQTISODIYOTDA BARQAROR BIZNES MODELLARINI
SHAKILLANTIRISH, IJTIMOIIY MAS'ULIYATNING AHAMIYATI**

Suyunov Dilmurod Xolmurodovich,

*Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi,
iqtisod fanlari doktori professor,*

Odirov Jo'rabek Norbuta o'g'li,

*Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi,
Tinglovchisi*

Аннотация. Ushbu maqola global miqyosdagi kompaniyalar uchun barqaror rivojlanish va korporativ ijtimoiy mas'uliyat (KIM) tamoyillarining integratsiyalashuvi hamda ularni amalga oshirishdagi qiyinchiliklar va strategik yondashuvlarni tahlil qilishga bag'ishlanadi. Global kompaniyalar o'z biznes strategiyalarini jamiyat va atrof-muhitga ijobiy ta'sir ko'rsatishga qaratib, raqobatbardoshlikni oshirishni maqsad qilmoqda. Unilever, Tesla va IKEA kabi kompaniyalar o'zlarining barqaror rivojlanish dasturlari orqali iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jihatdan muvaffaqiyatga erishgan. Biroq, bu tamoyillarni amaliyotga tatbiq etishda yuqori moliyaviy xarajatlar va xalqaro farqlar kabi qiyinchiliklar mavjud. Raqamli texnologiyalar va xalqaro standartlar yordamida ushbu qiyinchiliklarni yengish mumkin. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, barqaror rivojlanish va KIM tamoyillarini strategik faoliyatga integratsiyalash kompaniyalarning iqtisodiy muvaffaqiyati va uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar. Barqaror rivojlanish, korporativ ijtimoiy mas'uliyat, biznes strategiyalari, raqobatbardoshlik, jamiyat, atrof-muhit, ekologik masalalar, moliyaviy xarajatlar, raqamli texnologiyalar, xalqaro standartlar.

Abstract. This article focuses on analyzing the integration of sustainable development and Corporate Social Responsibility (CSR) principles in global companies, as well as the challenges and strategic approaches in their implementation. Global companies are enhancing their business strategies by aiming to have a positive impact on society and the environment, while increasing competitiveness. Companies such as Unilever, Tesla, and IKEA have succeeded economically, socially, and environmentally through their sustainable development programs. However, there are challenges in implementing these principles, including high financial costs and international differences. Digital technologies and international standards play a key role in overcoming these challenges. The analysis

shows that integrating sustainable development and CSR principles into strategic operations is essential for companies' economic success and long-term sustainability.

Keywords. *Sustainable development, corporate social responsibility, business strategies, competitiveness, society, environment, environmental issues, financial costs, digital technologies, international standards.*

Barqaror rivojlanish tamoyillari va korporativ ijtimoiy mas'uliyat (KIM) konsepsiyasi global miqyosdagi kompaniyalar uchun muvaffaqiyatga erishishning muhim omillaridan biri sifatida qaralmoqda. Bunda korxonalar o'z biznes strategiyalarini ijtimoiy manfaatlarni ko'zlab takomillashtirish orqali jamiyat va atrof-muhitga ijobiy ta'sir ko'rsatishga intilmoqda. Ushbu maqola global kompaniyalarda barqaror rivojlanish va KIM tamoyillarini integratsiyalash, ularni

amalga oshirish jarayonidagi qiyinchiliklar va strategik yondashuvlarni o'rganishga qaratilgan. Bugungi kunda global kompaniyalarda barqaror rivojlanish va korporativ ijtimoiy mas'uliyat (KIM) tamoyillari nafaqat ijtimoiy va ekologik masalalarni hal qilish vositasi, balki raqobatbardoshlikni oshiruvchi strategik qurol sifatida namoyon bo'lmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ushbu tamoyillarni korporativ faoliyatga integratsiya qilish kompaniyalarga iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jihatdan barqaror o'sishni ta'minlashga yordam beradi.

Unilever, Tesla va IKEA kabi kompaniyalar tajribasi shuni isbotladiki, barqaror rivojlanish strategiyalari korxonalar uchun ko'p tomonlama foyda keltiradi. Masalan, Unilever o'zining barqaror rivojlanish dasturi orqali iste'molchilar orasida ijobiy imidjni shakllantirib, savdo hajmini oshirishga muvaffaq bo'ldi. Tesla esa yashil energiya va elektromobillar sohasida innovatsion yondashuvlarni tatbiq etib, nafaqat ekologik mas'uliyatni bajarmoqda, balki yangi bozorlarni ham ochmoqda.

Biroq, ushbu tamoyillarni amaliyotga tatbiq etish jarayonida qiyinchiliklar ham mavjud. Kompaniyalar ko'pincha yuqori moliyaviy xarajatlar, manfaatdor tomonlarning turlicha talab va kutilmalari, shuningdek, xalqaro huquqiy va madaniy farqlarga duch keladi. Ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlari uchun KIM strategiyalarini amalga oshirish moliyaviy jihatdan

qiyin kechadi. Biroq, raqamli texnologiyalar va innovatsiyalar ushbu muammolarni hal qilishda muhim rol o'ynamoqda.

Kompaniyalar raqamli platformalar yordamida manfaatdor tomonlar bilan samarali muloqot o'rnatib, ochiqlik va shaffoflikni oshirish imkoniga ega bo'lyapti. Shu bilan birga, barqaror rivojlanish maqsadlarini amalga oshirishda xalqaro

standartlar, masalan, ISO 26000, kompaniyalar uchun aniq yo'riqnoma bo'lib xizmat qilmoqda.

Shunday qilib, tahlil natijalariga ko'ra, global kompaniyalar uchun barqaror rivojlanish va KIM tamoyillarini strategik faoliyatga integratsiya qilish nafaqat jamiyat va atrof-muhit uchun, balki kompaniyaning iqtisodiy muvaffaqiyati uchun ham zarur ekanligini ko'rsatadi. Bu nafaqat iste'molchilar va xodimlarning ishonchini qozonish, balki uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlashning ham eng samarali yo'lidir.

Barqaror rivojlanishning kelajagi kompaniyalar faoliyatiga chuqur integratsiya qilinganida va ushbu tamoyillar boshqaruvning muhim qismi sifatida qaralganda yanada porloq bo'lishi aniq. Kompaniyalar hozirgi muammolarni imkoniyatlarga aylantirish orqali jamiyat, iqtisodiyot va ekologiya uchun birdek foydali echimlarni yaratishda davom etadi.

Barqaror rivojlanish va korporativ ijtimoiy mas'uliyat (KIM) tamoyillarini amalga oshirish jarayoni global kompaniyalarning muvaffaqiyatli faoliyatida o'ziga xos o'rin tutadi. Tahlillar shuni

ko'rsatadiki, bu jarayon nafaqat ekologik va ijtimoiy masalalarni hal qilish, balki iqtisodiy samaradorlikni oshirish imkonini ham beradi. Kompaniyalar nafaqat mahsulot va xizmatlar sifatini yaxshilashga intiladi, balki o'z faoliyatlari orqali jamiyat va atrof-muhit oldidagi mas'uliyatlarini ham bajaradi.

Ilg'or kompaniyalar o'z biznes strategiyalarida KIM tamoyillariga alohida e'tibor qaratadi. Masalan, IKEA qayta ishlangan materiallardan foydalanishni kengaytirish orqali nafaqat chiqindilarni kamaytirishga, balki iste'molchilarning ekologik ongini oshirishga ham yordam beradi. Tesla esa uglerod chiqindilarini kamaytiruvchi texnologiyalarni ishlab chiqarish orqali global ekologik muammolarni hal qilishga ulkan hissa qo'shmoqda. Shu kabi yondashuvlar kompaniyalarni nafaqat moliyaviy muvaffaqiyatga, balki ijtimoiy ma'qullikka ham erishishga olib keladi.

Xulosa : Barqaror rivojlanish va KIM tamoyillarini global kompaniyalar faoliyatiga integratsiyalash orqali nafaqat ekologik va ijtimoiy muammolarni hal qilish, balki kompaniyaning iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyati mavjud. Ilg'or kompaniyalar, masalan, Unilever, Tesla va IKEA, o'zlarining barqaror rivojlanish dasturlarini amalga oshirgan holda global miqyosda muvaffaqiyatga erishgan. Biroq, bu tamoyillarni amaliyotga tatbiq etishda qiyinchiliklar mavjud, jumladan yuqori moliyaviy xarajatlar va xalqaro farqlar. Raqamli texnologiyalar va xalqaro standartlar bu muammolarni yengishda muhim vositalar bo'lib, kompaniyalar uchun uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlashda yordam beradi. Shunday qilib, barqaror rivojlanish va KIM tamoyillarini kompaniya faoliyatiga to'g'ri

integratsiyalash, nafaqat ekologik va ijtimoiy manfaatlarga, balki kompaniyaning iqtisodiy muvaffaqiyatiga ham xizmat qiladi.

REFERENCES

- 1) Suyunova D.D. Corporate in joint stock companies ways to use digital technologies to improve management. European Journal of Research Development and Sustainability (EJRDS), Available Online at: <https://www.scholarzest.com> Vol. 4 No 09. September 2023 ISSN:2660-5570.
- 2) Суюнова Д.Д. Корпоратив бошқарувнинг самарадорлигини оширишда рақамли технологиялардан фойдаланиш масаласига илмий қарашлар. Иқтисодий тарққиёт ва таҳлил илмий электрон журнали, 2024 йил 31 июль. <https://e-itt.uz/index.php/eitt/article/view/1472/1379>.
- 3) Суюнова Д.Д. Рақамли технологиялардан фойдаланиш асосида корпоратив бошқарувнинг самарадорлигини ошириш масаласига илмий ёндашув. (Рақамли иқтисодиёт шароитида бизнес ва тадбиркорликни ривожлантиришнинг долзарб муаммолари, халқаро илмий-амалий конференция, 2022 йил 23 декабрь.)
- 4) Суюнова Д.Д. Акциядорлик жамиятларида корпоратив бошқарувни жорий қилишнинг рақамли трансформациясини амалга оширишга илмий-назарий ёндашув. (Рақамли иқтисодиёт шароитида бизнес ва тадбирворликни ривожлантиришнинг долзарб муаммолари, халқаро илмий-амалий конференция, 2022 йил 23 декабрь.)
- 5) Суюнова Д. Научные взгляды на использование цифровых технологий в повышении эффективности корпоративного управления //Экономическое развитие и анализ. – 2024. – Т. 2. – №. 7. – С. 393-402.
- 6) Suyunova K. Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo 'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish //yashil iqtisodiyot va taraqqiyot. – 2024. – Т. 1. – №. 4.
- 7) Suyunova D. D. Factors affecting the digitalization of corporate management in joint joint stock companies and scientific approaches to risk assessment //Экономика и социум. – 2024. – №. 11-1 (126). – С. 534-539.
- 8) Suyunova D. Scientific views on the issue of the use of digital technolgies in improving the effectiveness of corporate governance //economic development and analysis. – 2024. - Т. 2. – №. 7. - S. 393-402.
- 9) Suyunova D. D. Corporate in joint stock companies ways to use digital technologies to improve management //European Journal of Research

Development and Sustainability (EJRDS), Available Online at: <https://www.scholarzest.com>. – 2023. – T. 4. – №. 09.

- 10) D.Kh. Suyunov, A.T.Kenjabaev Scientific Approaches to The Analysis of the Experience of Foreign Countries on the Development of Entrepreneurship in The Service Field. *Wire Insights: Journal of Innovation Insights* 1 (5), 1-7. 2023.
- 11) Д.Х.Суюнов Ўзбекистоннинг халқаро рейтинг ва индекслардаги ўрнини яхшилаш ҳамда давлат органлари ва ташкилотларида улар билан тизимли ишлаш механизмлари. *Science and innovation* 2 (Special Issue 13), 486-488.2023.
- 12) D.X. Suyunov Theoretical principles of improving the modern corporate control system in joint stock companies *International journal of economic perspectives*. 16 (11), 90-97.2022.
- 13) D.X. Suyunov, S.E. Elmirzayev *Korporativ boshqaruv*. Дарслик–Toshkent 2022.450 бет.
- 14) A.K. Olimovich, M.Butabaev, S.D. Kholmuradovich Project management in the system of strategic company management *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11 (7), 40-44. 2023.
- 15) D.X. Suyunov Ways of its Development in Uzbekistan, *BPG Economy Genius Repository* 24, 7-15.2023.
- 16) Д.Х. Суюнов, Э.А.Хошимов *Замонавий шароитларда Ўзбекистонда корпоратив бошқарув тизими ривожланишининг асосий йўналишлари*. Журнал Экономика и инновационные технологии, 2019. 197-210 бетлар.
- 17) Б.Ф.Ганиходжаев, Д.Х.Суюнов, Ш.Хусаинов. *Пособие по корпоративному управлению*. Ташкент–адабиёт учкунлари 2017.
- 18) D.KH. Suyunov, Kaytarov. V. (2023) Problems in the development of remote banking services in commercial banks of Uzbekistan *World economics and finance bulletin* 26, 39-46.
- 19) D. KH. Suyunov, M.I. Maxsudov Benefits of digitalization of the economy in Uzbekistan *Экономика и социум*, 748-751.2023.
- 20) Suyunov D. X. *Corporate governance mechanism: problems and solutions*. Monograph // T.: Academia. – 2007. - T. 200.